

LB 642 (=LVK 218):1-5 (Ik zeg het allen)
GK gez. 168 (Vader, vol van vrees en schaamte)
Lezen: Fil. 1:12-26 NBV
Psalm 142:1,2,3 GK
Tekst: 2 Tim. 2:8-13.
Verkondiging
LB 885 (Groot is uw trouw)
Psalm 68:2,3,8GK

Deze preek gaat over de gevangenis. Een vreselijke plek. Je bent je vrijheid kwijt, maar veel meer. Je bent je waardigheid kwijt. Je wordt vernederd. Je wordt geplaagd. Het kan je je gezondheid kosten. Je kunt er helemaal gek worden. Waarom over een gevangenis preken, terwijl we hier in vrijheid wonen?

Bij ons komen alleen mensen in de gevangenis die vanwege een delict veroordeeld zijn, geen mensen vanwege hun geloof, zoals elders, en geen mensen die er in geluisd zijn door geld van hun vijand, zoals elders. Hoe bijzonder is het dat we vrij zijn, en hoe bijzonder is het dat er recht wordt gedaan.

Paulus heeft twee keer gevangen gezeten. Of eigenlijk 3, als je die nacht in de gevangenis van Filippi meerekent, waar hij door een aardbeving uit kwam, en waarbij de bewaarder van de gevangenis tot geloof kwam. Wat voor de opkomst en groei van de christelijke gemeente te Filippi van grote betekenis is geweest.

Tijdens die eerste gevangenschap heeft Paulus een drietal brieven geschreven: Efeze, Filippi, Colosse, Filemon. Dat is waarschijnlijk in Rome geweest, na de reis waarop hij schipbreuk geleden had. Het kan ook in Caesarea geweest zijn, waar hij gevangen zat voordat ze aan boord gingen. Waar Paulus de bekende woorden uitsprak, omdat hij een oneerlijke rechtspraak voorzag: ik beroep mij op de keizer. En de gouverneur zei: op de keizer hebt u zich beroepen, naar de keizer zult u gaan.

Tijdens de laatste gevangenschap, als hij weer een tijd vrij is geweest, zit Paulus in Rome zijn levensende af te wachten. Dan schrijft hij Efeze en 2 Timoteus, min of meer als zijn geestelijk testament. Er zijn ook uitleggers die zeggen dat deze brief tijdens de gevangenschap in Rome is geweest waar het boek Handelingen het over heeft, en dat het dus tijdens het vervolg van de gevangenschap in Caesarea is geweest, en dat hij niet daar tussen in vrij is geweest.

De woorden van het thema komen uit die tweede brief. De invulling vooral uit het eerste gedeelte, de brief aan de Filippenzen.

Het Woord van God is nooit gevangen, maar wij moeten trouw zijn.

1. Het Woord bereikt zijn doel ook als mensen niets meer kunnen
2. Het Woord bereikt zijn doel zelfs als mensen niet loyaal zijn
3. Het Woord bereikt zijn doel, of wij nu leven of sterven.

1. In beide gelezen brieven heeft Paulus duidelijk gemaakt dat zijn gevangenschap tot zegen strekt. Rond om hem in de gevangenis verandert er iets. Bewakers worden getrokken door de woorden en het gedrag van Paulus. Paulus is in de gelegenheid tot medegevangenen te spreken over Christus.

En hij concentreert zich noodgedwongen op schrijven van brieven, maar daardoor kan hij veel gemeenten helpen. Dan zet hij rustig zijn gedachten voor een bepaalde groep christenen op papier, denkt zich in waar zij behoefte aan hebben, en reikt hen troost aan vanuit Gods Woord. Paulus doet zijn best niet meelijwekkend over te komen en het lichtpunt van alles te blijven zien en ook aan de gemeente te laten zien.

Zijn gevangenschap is ook zegenrijk omdat anderen horen van Paulus' optreden voor hooggeplaatsten, en moed vatten.

Hij krijgt ook veel bezoek. Vanuit Filippi bij voorbeeld Epafroditus, een afgezant van de gemeente. Hij is ziek geworden toen hij bij Paulus de gevangenis was, en Paulus heeft grote zorgen om hem gehad, maar nu is hij weer opgeknapt en kan hij terug naar huis. Paulus zendt hem graag ook al had hij hem ook graag bij zich.

Vanuit Colosse is er Onesimus, een weggelopen slaaf, die nota bene bij Paulus in de gevangenis zijn toevlucht zoekt en die door de gesprekken met Paulus een christen wordt. Dan zendt de apostel hem terug naar zijn heer en meester Filemon, die al lang christen was, en vraagt hem om de jongen te ontvangen als een broeder in Christus en niet meer als een slaaf.

Als je denkt dat mensen niets meer kunnen omdat ze gevangen zitten gebeurt er heel veel. Het Woord van God is niet gevangen, schrijft Paulus aan het eind van zijn leven aan Timoteus. Ik wil het breder trekken en niet alleen over de gevangenis spreken.

Iemand kan ook door een ziekte het gevoel hebben dat hij niets meer kan, en dan toch op een prachtige wijze door de Geest gebruikt worden voor het evangelie. Of iemand raakt zijn baan kwijt en daarmee zijn netwerk. Nu kan ik niets meer. Het zou zelfs een werk kunnen zijn dat rechtstreeks met de goede boodschap in verband staat en dat van je afgenomen wordt: en dan werkt God toch op zijn wonderlijke manier met jou verder.

En verder : soms wordt je stil gezet: door ziekte, maar ik hoorde het ook van christenen die in een gevangenis terecht kwamen, en die deze tijd gebruikten om meer na te denken over God en meer te lezen over God en meer te bidden tot God.

Als ik zwak ben ben ik machtig heeft Paulus meermalen geschreven.

2. Het Woord bereikt zijn doel, zelfs als mensen niet loyaal zijn.

Nu denk ik aan 2 Tim 2: als wij hem ontrouw zijn, Hij blijft getrouw. Maar het is de vraag of dit om trouw, loyaliteit tegenover Christus gaat. Laat het woord maar weg.

Het gaat over ontrouw tegenover collega's. In die brief aan Timoteus heeft Paulus het gehad over mensen als Fygelus en Hermogenes, die zich van hem afgekeerd hebben. Dat is in Asia gebeurd, in Klein Azie, waar Timoteus op dat moment is. Het heeft zich ook tijdens het schrijven van die eerste brief, aan Filippi, voorgedaan.

Vanuit de gevangenis hoort Paulus veel over de gemeente te Filippi die hij liefheeft. Het is de gemeente waarvan hij geschreven heeft dat hij ervan overtuigd is dat God die bij hen een goed werk is begonnen dit tot het einde toe zal volmaken. Het is de gemeente die hem steeds ondersteund heeft, met materiële hulp op al zijn reizen. Ook in de gevangenis. Maar er is ook bericht dat hem verontrust. Er zijn daar mensen in zijn plaats gekomen om het evangelie te brengen, en dat gebeurt niet altijd met goede bedoelingen. Er zijn er die extra hard hebben gelopen juist om misbruik te maken van het feit dat Paulus er niet is.

Ze proberen Paulus' positie over te nemen, en hem in de gevangenis te plagen met het bericht dat van Paulus' activiteit niets meer te zien is. Zo maken ze Paulus' leven zwaar. Wie wil niet graag iets zichtbaars achterlaten op deze aarde?

Gelukkig zijn er ook anderen die het echt er om gaat aan te sluiten bij wat Paulus deed en samen met hem Christus' naam groot te maken. Die loyaal zijn.

Loyaliteit, eensgezindheid, is in de kerk zo belangrijk. Maar valt ook soms bitter tegen. Hoe reageert Paulus er op? Heel bijzonder. Hij wordt niet boos door die oneerlijke concurrentie, hij weet namelijk dat de kerk niet zijn werk is maar dat van Christus. Zo lang mensen over Christus spreken, ook al is een negatieve bijbedoeling echt aantoonbaar, is het goed.

Als je zo kunt denken, ben je diep overtuigd van de kracht van Gods Geest. Dan laat je niet je leiden door een eigen strategie, en ben je niet bezig vijandsbeelden te vormen, maar dan geloof je dat God werkt. Hij gebruikt jou, hij gebruikt ook anderen.

Eens waren de discipelen bezorgd omdat er iemand was die niet tot hun kring behoorde die ook boze geesten uitdreef in de naam van de Here Jezus. De Heiland zegt: verhindert het niet. Wie niet tegen ons is is voor ons.

3. Gods Woord bereikt zijn doel, of we nu leven of sterven.

Paulus wil graag de gemeente zien, en zij hem ook. Hij noemt het zo dat hij graag aan hen wil worden teruggegeven. Maar hij weet niet zeker hoe het met hem zal aflopen. Wij weten nu dat hij deze keer nog wel weer is vrijgekomen maar het had ook anders kunnen gaan. En als het Caesarea geweest zou zijn waar hij zich bevindt, weten we ook dat het nog jaren geduurd heeft voordat het einde van Paulus' leven er was.

Paulus vreest niet dat het met de gemeente fout zal gaan als hij er niet meer is. Dat laat hij aan God over. Aan een kant wil hij zelfs wel heengaan naar Christus. Hij is moe van de strijd. Of deze tekst gebruikt kan worden voor een christelijke euthanasie? Dat denk ik toch echt niet, want hij noemt ook dat het voor de gemeente wel veel beter kan zijn als hij blijft leven. Dus hij kiest niet, hij laat het aan God over, wat de Here wil.

Maar indrukwekkend voor ons is wel dat je zo je helemaal ter beschikking stelt van het evangelie. In leven en sterven.

In de laatste brief, zijn testament, schrijft Paulus daar ook ontroerend over.

Houd Jezus Christus in gedachtenis, die ik heb verkondigd. Daarom ben ik zelfs als misdadiger gevangen gezet. Maar het woord van God laat zich niet gevangen zetten. Daarom verdraag ik alles ter wille van de uitverkorenen. Verdraag ik de gevangenschap. Accepteer ik de dood als die komt. Als wij met hem gestorven zijn, zullen we ook met hem leven. Het leven is niet uit met de dood.

Als wij volharden zullen we met hem heersen: als christen met de Christus in de hemel. Als wij Hem verloochenen zal Hij ons verloochenen. Dan is er geen plek bij Hem in de hemel.

Als wij ontrouw zijn, blijft Hij trouw: dit is iets anders dan de verloochening van de Christus. Hoewel: ook daarvan is behoud mogelijk, denk aan Petrus. Maar dit gaat over loyaliteit. Het moet iets anders zijn dan in het vers daarvoor. Wij durven soms niet. Wij laten ons soms leiden door verkeerde bedoelingen. Misschien staat Timoteus ook onder die druk. Maar weet dan dat Christus altijd trouw is.

Hij bleef ons trouw op Golgotha; nog voordat wij er waren. En nog voordat Timoteus hem kende. En nog voordat Paulus zich bekeerde, bleef Christus ook Paulus, die tot zijn uitverkorenen behoort, trouw. En dat blijft Hij altijd.

Paulus heeft het eens geïllustreerd met de houding van Christus tegenover het Joodse volk, dat ontrouw was aan God omdat het de Christus verwierp. Maar God bleef aan zijn beloften trouw en het evangelie blijft tot het uitgaan, en God verheugt zich over hun bekering. En zo is met ons, en geldt het vrienden en misschien kinderen en misschien familie van wie we vrezen dat ze God niet meer volgen. Wat God hen beloofde, daaraan blijft hij trouw.

Bekering van mensen kan op velerlei wijze: Gods woord is niet geboeid en bereikt zijn doel. Toch mogen wij niet afwachten: wij worden wel opgeroepen trouw te zijn. Dat zeg je tegen hen die afgedwaald zijn: blijf bij wat je beleed in de kerk. Dat zeg je tegen jezelf.

Gelukkig dat God in zijn genade ook velen die die trouw niet toonden, toch weer opzocht, hen beschaamde met zijn goedheid, en hen weer aannam. Laat het daar niet op aankomen. Maar blijf wel geloven: God is groot. Hij doet veel meer dan wij bidden of bedenken.

Amen